

STORTINGET

Representantforslag 234 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski
og Lars Haltbrekken

Dokument 8:234 S (2020–2021)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski og
Lars Haltbrekken om MiljøFUNN**

Til Stortinget

Bakgrunn

For at Norge skal nå sine klimamål og -forpliktelser, må norsk økonomi nå gjennom en rask og storstilt omstilling. Da må man legge til rette for at norsk næringsliv kan erstatte gårsdagens fossile og lineære løsninger med fremtidens grønne og sirkulære løsninger. Det vil kreve gode betingelser for å utvikle og implementere nye grønne løsninger.

SkatteFUNN er en ordning hvor bedrifter kan få skattefradrag på selskapskatten på kostnader/investeringer til forskning og utvikling. Siden ordningen ble innført i 2002, har flere gjennomganger vist at det er et svært effektivt virkemiddel for å stimulere til forskning og utvikling. Ordningen ble innført etter anbefalinger fra Hervik-utvalget (NOU 2000:7 – Ny giv for nyskaping), hvor bakgrunnen for utvalget var lav oljepris og antatt fallende oljeinntekter fra olje og gass de neste tiårene.

Ordningen er imidlertid generell. Forslagsstillerne ønsker å gjøre ordningen til en motor for det grønne skiftet, og da må ordningen målrettes til dette formålet. Derfor foreslås det å opprette en ny FUNN-ordning under SkatteFUNN – MiljøFUNN – en ordning hvor det gis skattefradrag for utvikling og forskning på grønne løsninger både i form av teknologi, produksjonsprosesser og forretningsmodeller, og for omstilling til slike.

SkatteFUNN må vris i grønn retning

En realistisk satsing på det grønne skiftet kan ikke inkludere skattelette til forskningsprosjekter som bidrar til å forlenge den fossile økonomien, og forsinke det grønne skiftet og bruker penger som heller kunne blitt brukt på det grønne løsninger.

Forslagsstillerne ønsker at virkemidlene heller skal vris mot tiltak som kutter utslipp og øker graden av resirkulering, reparasjon og gjenbruk. Innenfor noen teknologiområder er Norge verdensledende, for eksempel innen nullutslippsløsninger i maritim sektor. Men det er fortsatt et stort behov for forskning og utvikling der og i andre sektorer og næringer.

FUNN-ordningene treffer små og mellomstore bedrifter

Det norske næringslivet forsker lite. I Norge står private bedrifter for knappe halvparten av all FoU, mens i andre land er det vanlig at næringslivet står for minst to tredeler. Norsk næringsliv produserer mye råvarer og få produkter det ligger avansert forskning bak, og det er færre store selskaper som driver forskning i Norge. Halvparten av all FoU i norsk næringsliv skjer i små og mellomstore bedrifter med under 250 ansatte – hvor Norge ligger over snittet i OECD. SkatteFUNN har vært en sentral driver for dette.

De små og mellomstore bedriftene er selve røttene i norsk økonomi og er avgjørende for Norges grønne skifte. Små og mellomstore bedrifter står ifølge NHO for rundt halvparten av verdiskapingen i Norge, og sysselsetter 95 prosent av alle sysselsatte i landet. I tillegg er 98 prosent av alle leverandører til offentlig sektor små og mellomstore bedrifter, og de står for 59 prosent av om-

setningen. Ikke minst er de små og mellomstore bedriftene til stede i hele landet.

En ordning med MiljøFUNN kan bidra til å vri aktiviteten i en tydelig grønn retning og kan spille en rolle for det grønne skiftet i hele landet.

Norge trenger effektive næringsrettede virkemidler for sirkulær økonomi

En spesielt stor utfordring for Norge er sirkulær økonomi. Norges sirkularitet er 2,4 prosent, og med et årlig forbruk på 44,3 tonn per person er dette et av de høyeste forbrukene i verden. Dette følger av Circularity Gap Report Norway. Av alle ressurser som forbrukes her i landet, blir over 97 prosent ikke sirkulert tilbake i økonomien. Dette utgjør Norges sirkulære gap.

Men med den sirkulære utfordringen følger det også store muligheter. SINTEF har, på oppdrag fra Virke, Avfall Norge og LO, gjennomført en kartlegging av verdiskapingspotensialet i Norge ved overgangen til en sirkulær økonomi. Med utgangspunkt i utviklingstrekk som er ventet å følge av EUs Green Deal, har de sett på 13 ulike scenarier for verdikjedene for elektronikk og elektronisk utstyr, tekstiler, møbler, batterier, byggevarer, plastemballasje og gjenvinning, og beregnet ringvirkningene for hele den norske økonomien av sirkulærøkonomiske tiltak i disse verdikjedene. Eksempler på slike scenarier er økt gjenbruk, økt gjenvinning eller økt tilbud av reparasjonstjenester.

Analysen finner et betydelig verdiskapings- og sysselsettingspotensial i de studerte sirkulærøkonomiske tiltakene, og disse effektene brer seg over hele landet. Eksempelvis vil en overgang fra salg av nye byggevarer til gjenvinning og gjenbruk for 10 prosent av byggematerialene utløse et behov for mellom 2 000 og 2 500 nye arbeidsplasser innenfor innsamling, reproduksjon og distribusjon av byggevarer. En moderat reduksjon i nysalg av elektronikk, erstattet med forlenget levetid ved økt tilbud av reparasjon, har potensial for rundt 4 000 nye arbeidsplasser i Norge. Om lag 80 prosent av disse arbeidsplassene vil komme i næringer som i dag sysselsetter fagutdannet arbeidskraft og arbeidskraft med utdanning under høyskolenivå.

Felles for disse samfunnsøkonomiske gevinstene er at de kommer i form av ringvirkninger, altså at verdiøkningen kan finne sted i andre deler av økonomien enn der selve atferdsendringen finner sted. Siden nettogevinstene ikke nødvendigvis tilfaller aktørene med makt til å påvirke verdikjedene, er man avhengig av effektive næringsrettede virkemidler for å få endringene til å skje.

Potensialet er stort, men det har frem til nå manglet effektive næringsrettede virkemidler for å stimulere næringslivet i sirkulær retning. For å realisere potensialet i de sirkulærøkonomiske strategiene peker SINTEF blant annet på behovet for langsiktige offentlige og private FoU-investeringer i nye innovasjoner som legger til ret-

te for sirkulærøkonomien, herunder stimulering av markedene for sekundærmaterialer og -produkter og digitalisering for forbedret logistikk, sporing, integrert informasjon om materialer og plattformer for deling av data, og bedre utnyttelse av sidestrømmer og biprodukter.

En MiljøFUNN-ordning vil være et velegnet virkemiddel for å understøtte denne utviklingen.

Nærmere om forslagene

Endringer i dagens SkatteFUNN:

Det foreslås at det ikke skal gis skattelette til prosjekter innen olje og gass som har som formål å øke lønnsomheten i næringen. Prosjekter som har som primærformål å kutte utslipp knyttet til drift og produksjon skal få skattelette.

Ny ordning med MiljøFUNN:

Det foreslås å opprette en ny ordning under SkatteFUNN, forvaltet av Forskningsrådet, som skal gi skattelette for forskning på og utvikling av ny teknologi samt produksjonsmåter og forretningsmodeller som fører til utslippskutt og sirkulær økonomi – altså resirkulering, reparasjon og gjenbruk. Det kan også gis skattelette foromstilling til sirkulære produksjonsmåter og forretningsmodeller. Denne ordningen skal være gunstigere enn den ordinære SkatteFUNN-ordningen, for å gi bedrifter incentiv til å velge denne.

Økt organisasjonsgrad og lærlingeandel:

Organisasjonsgraden og lærlingeandelen i Norge må opp. Det bør være et mål for staten. Derfor bør det også utredes og vurderes hvordan SkatteFUNN og MiljøFUNN kan bidra til å oppnå dette målet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om å endre SkatteFUNN slik at det ikke gis skattefradrag til prosjekter som utelukkende har som formål å øke lønnsomheten i petroleumsnæringen.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om å innføre en ny FUNN-ordning – MiljøFUNN. Ordningen kommer i tillegg til SkatteFUNN. Den nye ordningen skal gi skattefradrag for forskning og utvikling innen miljøteknologi og sirkulære produksjonsmåter og forretningsmodeller, og for omstilling til slike. For å skape incentiv til grønn forskning og utvikling skal den nye ordningen være gunstigere enn SkatteFUNN.

3. Stortinget ber regjeringen utrede og vurdere hvordan FUNN-ordningene kan bidra til økt organisasjonsgrad og lærlingeandel.

8. april 2021

Torgeir Knag Fylkesnes

Kari Elisabeth Kaski

Lars Haltbrekken

